

[Draško Ajder](#) 17.11.2009.

Država u rukama kockaroša

:: [komentari](#) (0) :: [štampanje](#) ::

*Na adresu Udruženja građana za povrat stare devizne štednje u BiH i dijaspori, trećeg novembra stigla je presuda za slučaj Suljagić, koji će biti relevantan za sve ostale apelacije za staru deviznu štednju iz Bosne i Hercegovine pred međunarodnim Sudom za ljudska prava u Strazburu. Odgovore na pitanja o značaju te presude, kao i podsjećanje na cjelokupnu, mučnu borbu sa državnom administracijom, potražili smo od **Svetozara Nišića**, predsjednika Udruženja.*

Šta posljednja presuda Suda u Strazburu implicira, šta se u njoj kaže?

Kolektivnu tužbu smo podnijeli u ime 16800 deviznih štediša 2006. godine. Kolektivnu iz razloga što smo sudu dostavili 319 predstavki prvi put. Iz Vijeća ministara BiH su reagovali da su to pojedinačni slučajevi i da nema potrebe međunarodni sud da se miješa. Da će oni to riješiti. Kad su oni to uradili i poslali sudu, mi smo dobili dopis. Ja sam onda počeo prikupljati što više štediša, tako da smo ih imali 16800 u kolektivnoj tužbi. Sud je rekao da odradimo za svakog pojedinca ponaosob. Krenuli smo raditi po nalogu suda, odnosno po praksi suda da se za svakog deviznog štedišu mora podnijeti apelacija, to jeste predstavka, koja je devet stranica plus svi ostali dokumenti. Jedna kartonska kutija ima 130 aplikacija i deset je kilograma teška. Tako da sam ja dostavio sudu 1600 kilograma predmeta.

Najbitnije je da je sud prihvatio meritum da se raspravlja o staroj deviznoj štednji BiH. Desetog marta održao je raspravu, gdje smo pozvani mi i vlasti BiH, odnosno njihovi pravobranioci. Gospođica Mijić i ostali, ukupno njih 16, od kojih 9 na optuženičkoj klupi. Ovde je vrlo bitno istaći da su pravobranioci BiH obmanuli Sud u Strazburu. Lažima i prevarama koje mi sad dostavljamo sudu, a neka dokumenta su sakrivena da nisu ni stigla do sudija.

Kako su ih pravobranici obmanuli?

U njihovom izvještaju, u odbrani, je navedeno da je stara devizna nestala daleko prije rata. Da su neki drugi ljudi pokrali to, i da ti ljudi nisu više ni živi, a oni su naslijedili prazne banke, prazna preduzeća, praznu industriju, sve... To je obmana. Jer to nije tačno. Imamo izvještaje direktora banaka koji čak izvještavaju da nije tačno. To je jedna obmana. Druga obmana je bila što su iznijeli da smo mi, devizne štediša, mogli da otkupimo svojom deviznom štednjom državni kapital, počev od stanova, poslovnih prostora, zgrada, gradskog građevinskog zemljišta, građevinskih dozvola, poljoprivrednog zemljišta i da ne nabrajam dalje. To su slagali. U Zakonu o privatizaciji je uslovljeno da prvo morate dati deset posto depozita u gotovom, i ne dobijate ga nazad ako izgubite. Grupa koja je organizovala licitaciju istjera cijenu, i vas odbaci, a oni organizuju da kupe deset puta ispod cijene. I to starom deviznom štednjom.

Kao drugo: treba platiti četrdeset posto u gotovini. Plus onih deset posto depozita. To je pedeset posto u gotovini da vi uđete. Devizne štediše nemaju marke. A ne četrdeset posto i deset posto. Znači odmah smo isključeni.

Kao treće: Naši građani, prave devizne štediše, su rasijani po čitavom svijetu, od Amerike, Australije i Kanade, gdje nisu ni čuli, ni mogli da čuju za privatizaciju. Kao ni ja što nisam čuo u Minhenu, nisam znao za to. To su obmane međunarodnog suda.

Kao četvrto: Rekli su da su i oni devizne štediše i da ne opterećuju državu zbog toga. Iz razloga solidarnosti neće da opterećuju budžet BiH, tako su rekli. Kao i da ako se isplati štedišama njihov novac, da će nestati Bosne i Hercegovine. Da će socijalno, vojska, policija, službenici, radnici, institucije, da će sve zaleći. Ja sam rekao da ako je to tako, prihvatamo, samo da se Bosna i Hercegovina onda ne zove Bosna i Hercegovina, nego država starih deviznih štediša. Ovi stari ljudi su prometnuli čitav život radeći natježe i najcrnje poslove, i donijeli i ulagali ovdje. Što je demantovao Milorad Dodik koji je rekao: Malo sutra će dobiti, oni nisu ovdje ulagali, nisu ovdje gradili. To je strašna priča. To su riječi koje mnogo govore. Ne možemo tolerisati takvog čovjeka.

Poslije svega sud nas je izvijestio i pozvao na raspravu koja je održana desetog marta. Neki od predstavnika BiH su spavali, jedan od njih, savjetnik, je spavao čitavo vrijeme.

Sud je povjerovao pola njima. Ali u presudi koja je stigla trećeg novembra, kaže se što je najvažnije, da BiH krši osnovna ljudska prava. BiH je prekršila protokol konvencije 1.1, oduzimanje prava na privatnu imovinu. U članku 56. sud je proglasio da su devizne štediše žrtve politike Bosne i Hercegovine. I kazao ovako: Zakoni koje je BiH donijela, djelimično su dobri ali se ne ispunjavaju. Znači kao i uvijek.

Presuda obavezuje državu da mora isplatiti deviznim štedišama njihov novac i to u gotovini. Način isplate ćemo tek sada razraditi. Sud je kazao da devizni štediša ne mora da uzme obveznicu, nego da čeka njegov datum dospjeća, kada će se isplaćivati u gotovom novcu. Takođe je kazao da nije prihvatio da se odjednom isplaćuje. I to je dobro. Obveznice koje oni nude, ako prihvatite i idete na berzu, automatski su na deset posto ispod svoje vrijednosti, na devedeset odsto. To je samo zato što mi nismo išli na verifikacije. Da smo mi svi verifikovali, one bi sada bile trideset posto vrijedne. Tako oni i očekuju.

Sud je rekao da BiH treba isplatiti novac onako kako su zakonom odredili, kroz proces verifikacije? Da li vi trebate proći taj proces?

Mi ne. Nama to nisu rekli. To je presuda Suljagić. On je tužio za štednju koja je verifikovana. Sud je napravio pilot projekat, u kojem kaže da Suljagić dobija 5000 evra nematerijalne štete, a onda to obavezuje za svakoga, jednako će biti svima. Zato mi sad postavljamo pitanje sudu, advokati rade na tome, da se pita da li može biti diskriminacije da se jednom isplati a

drugom ne isplati. A svi smo u istom položaju, nismo ništa dobili. Ti detalji će biti razrađeni odgovorom suda. Bitno je da sud kaže da se u novcu mora isplaćivati u deset rata. Nije razrađeno i nije kazano procentualno ili kako. Jer neko ima 100 maraka i on će dobiti odmah. Neko ima 2000 i on će dobiti odmah. Postavlja se pitanje ljudi koji još ne znaju uopšte za ovo. Koji nisu u tužbi, koji su još po svijetu. Šta će biti sa njima? Imamo još 2500 aplikacija sudu poslije rasprave i imaćemo još oko 1000 pripremljenih da dostavimo. Postavljamo sudu pitanje njihovog statusa. Kad dobijemo odgovor, a šest mjeseci je rok, za to vrijeme se može mnogo toga uraditi i dograditi. Mi idemo sa revizijom, sa žalbom, prema Velikom vijeću suda. Djelimično se slažemo sa presudom ali i djelimično se ne slažemo i nećemo se složiti.

Najbitnije je upozoriti devizne štediša da ne daju konverziju sada. Sud nije rekao da moraju prebaciti štednju sada u konvertibilne marke, nego je rekao na dan isplate - ko hoće vrši konverziju. Kako je moguće da onaj koji živi u Americi dobije štednju u konvertibilnim markama? Znači da bi on trebao da dođe u banku i da proda njegove marke pa da dobije umanjeno za proviziju. Država je proglasila da je konverzija obavezna. Oni su verificovali štednju i cijelu je prebacili u marke. I uzeli dva procenta kao proviziju. To je pljačka. Oni su prvo vršili konverziju prema Savjetu Evrope da se prebaci sve u euro, za ljude koji su radili vani. Prebacili su u euro i dva posto nam uzeli. I vraćaju sada verifikacijom ponovo u marke i opet uzimaju dva posto. Postavlja se pitanje: pet godina, deset rata, kakav će tada biti status marke? Hoće li biti status devalviranog dinara, pa će ljudi izgubiti sve, ili jednu malu sitnicu?

Prema presudi, da li država može vama isplatiti u obveznicama ili ne može?

Ona je dužna u gotovini da nam isplati. Država može da registruje našu deviznu knjižicu, da nam ne oduzima knjižicu kao što je oduzimaju, da je ne poništi, nego da kaže: Gospodine Nišiću imate 300 000 maraka, u deset rata, i vaša rata je tolika i tolika a dan dospjeća je taj i taj. Pola posto kamata vam obračunavamo od 1991. do sada. Od sada je 2.5 posto kamata dok ne isplatimo. Sud je rekao da ne smiju prekoračiti ni jednog dana jer će biti pod kontrolom međunarodnog suda. Rekao je da generalno kada BiH bude isplaćivala novac bilo kojem deviznom štediši u gotovini važiće ovaj pilot projekat. Nema načina da BiH izbjegne isplatu štedišama prema ovoj presudi. U dvije banke BiH ima dvije milijarde i 458 miliona maraka stare devizne štednje. Oni lažu i obmanjuju javnost. Prenijeli su našu deviznu štednju na privatne račune i onda umanjili još ono što je ostalo. Kao u Republici Srpskoj ima samo 749 miliona, a ja ću pokazati da ima milijardu i 458 miliona. To je manipulacija.

Znači Bosna i Hercegovina će morati za pet godina da isplati dvije milijarde i 458 miliona maraka štedišama?

Ako se pojave sve devizne štediša iz čitavog svijeta. Ima ljudi koji ne znaju i neće još dugo znati. Ja sam obilazio naše građane, otišao sam 1963. kada nije niko. Ljudi rade u šumi, nema on nikakvog kontakta sa svijetom. On sluša tamo radio lokalne zajednice na njemačkom, a gdje će imati dopis da kaže šta moraju da rade? I to su stavljali rokove, šest mjeseci da se

verifikuje.

Koliko je ljudi preko vas predalo apelacije sudu od ukupnog broja štediša, a koliko ih je verifikovalo štednju prema državnom zakonu?

I u tom broju oni su isto lagali, manje su mnogo cifre, ali to su štediša koje imaju 100, 200, 300, 500 do 2000 maraka. To su devizne štediša koje nisu devizne štediša. Jesu one, dato im je pravo da imaju knjižice, ali to nisu devizne štediša koje su zarađivale deviznu štednju. To treba razlikovati. U knjižici odzadna piše na zadnjoj stranici: Na deviznu štednju ima pravo onaj ko radi vani i ko donese deviznu štednju i uloži, i firme koje su trgovale sa devizama. Niko drugi. Ali oni su donijeli zakon, smislili pljačku. Nadrukaćemo dinare iz Beograda koji su došli ovdje devalvirani. Kupujte deviznu štednju sa banaka, što su im banke odobrile. Najveći problem je to što su oni sve proglasili za stare devizne štediša. A ja sam ih prihvatio, jer kad on dobije knjižicu ima pravo na nju. Federacija BiH je izdavala devizne knjižice borcima koji nikada nisu imali deviznu štednju. To će biti veliko pitanje. Da idu da ginu, a onda im nisu htjeli isplaćivati. Na raspravi je bilo kod nas registrovano 13500 štediša, do dana kad je bila rasprava. Na današnji dan je predano 15438 apelacija, a imamo ih ukupno oko 16000. Koliko se prijavilo na verifikaciju mi ne znamo, to oni nama ne daju.

Zašto ste toliko kivni na APIF (Agenciju za posredničke, informatičke i finansijske usluge)? O kakvoj se pljački tu radi kako ste ranije navodili?

Mi smo kivni na APIF jer je APIF opljačkao deviznu štednju putem privatizacije. APIF je izdavao imena i prezimena štediša i koliko ko ima devizne štednje Andreju Gartneru, Velimiru Simiću i ostalima da zovu građane i kažu: Mi isplaćujemo deviznu štednju, dođite, ja sam prometovao 12 miliona, vjerujte mi. Andrej Gartner je njihov veliki saradnik kojeg oni ne traže ali će ga tražiti Interpol. Njega su uvezli iz Slovenije da opljačka kapital Republike Srpske. 250 miliona maraka na jedno jedino preduzeće u Istočnom Sarajevu koje se zove „Napredak“. Taj „Napredak“ vrijedi svega 15000 maraka. Ali sve i jedan od ljudi koji su prevareni su dobili garanciju na taj objekat. Pravio je ugovore sa njima da im tim objektom garantuje da će im vratiti deviznu štednju. Uvukao je veliku grupu mafijaša, on je predavao njima štednju a oni su kupovali preduzeća. Mi sada radimo statistiku. Tri miliona košta preduzeće, pri procjeni mu umanje vrijednost odmah par puta i kažu košta samo milion. A on kupi starom deviznom štednjom za 300 000. Ali je kupio deviznom štednjom koju nije devizni štediša dao njemu, nego su je iz naših podataka prenijeli. To je APIF. Imali smo pregovore u Bihaću i zaključak u kojem piše da će se izvršiti revizija APIF-ova. Oni su nama potpisali i nisu je nikada izvršili.

Tužilaštvo traži od mene da nađem adresu Andreja Gartnera. Ja sam pronašao njegovu fotografiju. Ko je dužan da traži kriminalce – ja ili organi gonjenja?

Postoje li krivične prijave za djelatnosti APIF-a i AFIP-a?

Apsolutno postoje. Protiv Andreja Gartnera i Đorđa Mikeša koji su osnovali APIF. Podnio sam krivične prijave prije tri godine. Prvo sam ja podnio a kasnije SIPA. Ja sam podnio prijavu u Banjaluci, tužilaštvu. Glavni tužilac je rekao da nema osnove za gonjenje. Onda sam se obratio SIPA-i, poslao njima jer su oni zaduženi za to. Gospodin Ivanović, direktor SIPA-e u Banjaluci i RS je držao dvije godine u ladici te tužbe, nije ih poslao dalje. Postavio sam pitanje istražnim organima SIPA-e u Sarajevu: Šta je sa našim predmetima? Dobio sam odgovor: Gospodine Nišiću, o čemu vi pričate, mi nikad ništa nismo dobili? Ako imate podatke donesite nam ili ih pošaljite. Ja sam uzeo dva svjedoka, predao, ovjereno nam je. Slijedila je 161 krivična prijava. Dragan Lukač ih je podnio tužilaštvu BiH, koje nam nije odgovorilo za šest mjeseci. SIPA je pitala zamjenika glavnog tužioca, Senu Uzunović, dokle se stiglo sa krivičnim prijavama. Dobili smo odgovor: Nemojte vi čačkati po tim pitanjima, neka ide kako ide, ja sam učestvovala u donošenju tog zakona. Imamo tu izjavu pismeno. Oni su ponovo vratili predmet na Okružno tužilaštvo u Banjaluci. Koje mene izvještava da nema osnove za gonjenje. I tako se vrtimo u krug.

Vi ste ranije izjavljivali da ćete ukoliko vam ne isplate novac ući u banke i zauzeti ih opasani eksplozivom. Da li ste odustali od te ideje? Da li to stvarno mislite? Ne pričate to da bi nekoga uplašili?

Nisam odustao. Ali ne mislim da ubijem nekoga. To su pogrešne priče. Ja sam rekao da ću ući sa dinomitom u banku i podnijeti knjižicu da mi je isplati. Nisam rekao da ću ubiti nekoga. Ako neko počne da me bije, ja ću aktivirati eksploziv i ubiti sebe. Mi hoćemo u banke i to je Ustavni sud ovjerio. I Parlamentarna skupština. Nikola Špirić, doktor Gligorić, imamo njihove amandmane. Traži se provjera knjižica u bankama. Nikada mi nećemo ići na njihovu verifikaciju. Ići ćemo u banke u koje smo ulagali i hoćemo da budemo njihovi klijenti ravnopravni sa ovima sada jer imamo veće pravo od njih. Mi smo i nešto drugo tražili a neće niko da prenese: Nemojte nam plaćati, isplatite novac sirotinji. Dajte nam poslovni prostor, stanove, gradsko građevinsko zemljište, poljoprivredno zemljište, dajte ljudima koji nemaju kuće građu, građevinske dozvole. Zašto se ljudima ništa ne da, a rekli su da smo mogli sve da kupimo? Mi sada ponovo to tražimo od suda, sad šaljemo. Sve ono što su naveli pravobranioci mi pristajemo. Hoćemo državni kapital, hoćemo banke, elektro, Telekom, sve ono što ste vi već uzeli. Što ste vi već pokrali. Sve ćemo to vratiti. Izvršićemo reviziju i oduzeti nelegalno stečenu imovinu svima. Budite sigurni. Koliko god oni pričali da nećemo.

Nakon cijele vaše borbe, šta osjećate prema Bosni i Hercegovini? Kakav je bio odnos države? Jesu li oni stvarno htjeli pomoći štetišama, vratiti im novac, ili su se trudili da ga ne vrate?

Ako mene pitate država Bosna i Hercegovina uopšte ne postoji. Zato što nema organa. Državni organi ne rade svoj posao, za koji su birani, za koji su plaćeni. U državnim organima BiH i RS ima 50 posto privrednih kriminalaca, ima još 5 do 10 posto ratnih zločinaca, kockaroša, prevaranata i ljudi koji nisu nikada ništa radili. To je struktura naše vlasti. Htjeli to priznati ili ne. Ja sam sa njima bio u parlamentu, 110 sam puta bio u Sarajevu. Svaki put je bila obmana, samo obmana, prevara i odvlačenje dalje i dalje.

Kaže gospodin Bakir Izetbegović kao poslanik u parlamentu - neće moja djeca vraćati vama vašu deviznu štednju - a njegov babo opljačkao štednju!

Preko nas su dobijali izbore. Nikola Špirić, Dušanka Majkić, su dobili ove posljednje izbore sa nama. Jer su nas prevarili, jer imamo amandmane, koje je sa mnom uložio Ustavnom sudu Nikola Špirić. Preko Vrbasa na našoj skupštini na kojoj je bilo 500, 600 ljudi Nikola Špirić je dobio aplauz od 15 minuta. Parlamentarna skupština je 16. novembra 2006. usvojila da se štednja vraća za pet godina, sa pet posto kamata, ali da ne tražimo kamate po ugovorima, nematerijalnu štetu i zatezne kamate. To je bilo korektno. To je trebalo uraditi. Mi smo rekli zauzvrat – dajte nam za pet godina, ali dajte nam u kapitalu najmanje 50, 60 posto. A sirotinji koji su gladni dajte u gotovini. Oni su to prihvatili i šta se desilo? Dušanka Majkić, Mladen Ivanić, Tihić i ostali iz bošnjačke ili bosanskohercegovačke mafije su to oborili. Nikola Špirić je pogazio svoj amandman. On mi kaže u Tereksu da ima više devizne štednje nego ja. Koji sam radio 45 godina za deviznu štednju a on ima više nego ja? I sad se pokazalo da ima 500 000 evra a nije ni to tačno, ima mnogo više. Ima stan u Banjaluci od 130 kvadrata, ima u Beogradu trosoban, ima u Novom Sadu ali ima u Beču što je sakrio. To je Nikola Špirić. Bio mi je advokat iz Tuzle i direktor u Solani kada je Nikola Špirić bio jedan od najgorih ekonomista, najneznanijih. Takav čovjek da vodi državu? Zato i jeste ovakva Bosna i Hercegovina. Vlasti su nas opljačkale i opstruisale čitavo vrijeme dok se nismo obratili Sudu u Strazburu.

Postoji li neki državni organ koji je stvarno htio pomoći?

Ne postoji. Ni u Republici Srpskoj ni u Federaciji. Postoje pojedinci. Doktor Gligorić, Marija Perkanović koja je bila poslanik a sada je naš portparol.

To je ono osnovno što Sud u Strazburu i tretira. Da su vlasti BiH te koje ne izvršavaju svoje obaveze. Ne treba se niko zavaravati da se može oteti tuđa imovina i da uživaš. Možeš privremeno, ali nećeš uspjeti. Od ljudskih prava još nismo iskoristili otkazivanje građanske poslušnosti. Hoćemo i dalje da pokušamo na sve moguće načine. A onda ćemo pozvati Generalnu skupštinu i reći da otkazujemo poslušnost. Da vidite onda kako se rješava. Beriz Belkić mi je rekao, koji je tada bio predsjedavajući parlamenta, kada sam mu najavio otkazivanje poslušnosti, da će podnijeti ostavku kada to učinimo.